

ЕТИКА В СУЧАСНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Анотація. В статті дається аналіз засад етику бізнесу, визначаються теоретичні і практичні засади бізнесу як соціального феномена, підходи, що розглядають взаємозумовленість моральності та підприємницької діяльності; підходи, що розкривають розуміння моделі підприємницької етики згідно з соціальною відповідальністю бізнесу; В наші дні існує ряд актуальних проблем, які турбують суспільство. Однією з таких проблем є становлення і значення етики бізнесу у підготовці робітників в сфері економіки та бізнесу.

Ключові слова: етика бізнесу, моральність, етикет, соціальна відповідальність бізнесу, діловий етикет.

Постановка проблеми. В офіційній сфері діє міжнародний принцип, за яким ставлення до особи визначається її чином чи посадою, яку вона займає. У цій сфері кожна особа є представником фірми, організації, навіть держави, і тому етикетні правила вимагають ставитися до неї з повагою, незалежно від віку чи статі. Молода людина може бути керівником великої фірми, а підлеглий бути за віком таким, як його батько. Тому діловий етикет передбачає, що на рівних спілкуються ті, хто займає однакове становище, скажімо, в бізнесі чи в політиці. Ділова жінка, яка хоче мати успіх у бізнесі, не може розраховувати на якесь особливе ставлення до себе. Виникає потреба викладання цієї дисципліни для студентів. Викладання цієї дисципліни сприятиме засвоєнню ряду правил поведінки, які сформулюють толерантного, тактовного працівника у сфері бізнесу і сприятимуть успіху та прибутку[2].

Формулювання цілей статті. Велика кількість людей і установ, які пробують себе в бізнесі, стикаються з проблемами після декількох вдалих операцій. обґрунтувати концепцію етики бізнесу в сучасних умовах. Мета полягає у визначенні сутності і основному призначенні етики; розкрити моделі підприємницької етики; дати аналіз проблем етики бізнесу в сучасних умовах. розглянути етичні норми в діяльності організацій; зрозуміти роль і призначення моралі як однієї з найбільш важливих форм нормативної регуляції поведінки людей; засвоїти основні поняття і розкрити принципи ділового спілкування й етикету як інструменту етики ділових стосунків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Період еволюції і розповсюдження етики бізнесу, пов'язаний із створенням і розвитком Всесвітньої комп'ютерної мережі (Інтернет), утворенням єдиного інформаційного простору. В численних публікаціях цього періоду обґрунтовується думка про те, що використання етичних засад в професійній діяльності ділових людей вдосконалює бізнес, посилює його соціальну ефективність і привабливість. Особливо в цьому плані слід відзначити фундаментальну роботу американського вченого Ричарда Де Джорджа „Ділова етика” яка витримала п'ять видань (1999-2003). Змістовністю і практичністю позначається також монографія Д. Дж. Фрітцше „Етика бізнесу”. Глобальна і управлінська перспектива (2002) [3]. У світовій літературі питанню етичного ведення бізнесу приділяється багато уваги, зокрема його досліджували такі відомі науковці як А. Сміт, М. Фрідмен, П. Друкер, Г. Кессем. Варто зазначити, що саме поняття етичного ведення бізнесу є результатом наукових праць, а не практичних напрацювань підприємців, як це зазвичай буває [1,2].

Виклад основного матеріалу. Бізнес і ділову етику не можна розглядати роздільно протягом довгого часу. У своїй повсякденній роботі й діяльності люди (на будь-якому рівні) неминуче зіштовхуються з необхідністю прийняття етичних рішень. Етичні питання виникають в області керування, маркетингу, виробництва, дослідницької роботи, людського капіталу, фінансового керування, ділової стратегії, а також керівництва підприємством. Етична відповідальна діяль-

ність сприяє створенню нової компетенції, оскільки вона залучає членів організації в межах всієї організації, спонукає до орієнтованого на майбутнє на цілісний підхід стиль керівництва й краще готує підприємство як до зовнішніх, так і внутрішніх змін, хвилюванням, кризам. Так створюється довіра, поліпшується репутація, налагоджуються й зберігаються гарні відносини з різними зацікавленими групами, у т.ч. із членами, клієнтами, партнерами, власниками, інвесторами організації, а також з банками й ЗМІ. Етична відповідальна діяльність допомагає покращувати привабливість підприємства при пошуку кваліфікованих працівників, підтримувати добру волю членів організації й підвищувати цінність і надійність підприємства, забезпечувати послідовний і постійний розвиток підприємства. Етична відповідальна діяльність впливає не тільки на людей і зацікавлені групи а також на інтереси й довгострокову рентабельну діяльність організації. Тобто, інакше кажучи, етична відповідальна діяльність допомагає краще управляти підприємством [4,5].

Соціальна відповідальність є похідною тих особистих цінностей, які випливають з етики менеджерів та підлеглих їм працівників. Суспільство, будь-яка організація чи група працівників визначає свою етику поведінки. Під етикою поведінки слід розуміти сукупність вчинків та дій людей, які відповідають тим нормам моралі, свідомості чи порядку, що склалися у суспільстві або до яких воно прямує. Досить часто співробітники ведуть із контори міжміські телефонні розмови з особистих питань. Чи Вам робити те ж саме? Чи зможете Ви використати для себе особисто те, що є в офісі, і заберете це додому? Це декілька етичних дилем, з якими кожна людина може зіткнутися на роботі. В цих прикладах немає мови про порушення закону, однак відповідні дії можуть бути розцінені багатьма як неправильні.

Нагадуємо, у загальному значенні етика – це набір моральних принципів і цінностей, що керується поведінкою людини чи групи людей і визначає позитивні та негативні оцінки їх думок і дій. Це ніби внутрішній кодекс законів, що визначає, як можна поводитись у тій чи іншій ситуації, а як не можна, які рішення можна приймати, а які ні,

де проходить межа між добром і злом. Етика пов'язана з внутрішніми цінностями, а вони, у свою чергу, є частиною корпоративної культури і впливають на прийняті рішення, визначають їх соціальну доцільність у рамках зовнішнього середовища. Етична проблема виникає в тому випадку, коли дії окремої людини чи організації можуть завдати шкоди чи, навпаки, принести користь іншим.

Оскільки етичні норми є неписаними правилами, питання про правильність будь-якого вчинку найчастіше викликає непримирненні розбіжності. Так звана етична дилема виникає в ситуації, коли всі альтернативні рішення чи варіанти поведінки є небажаними через свої потенційно негативні моральні наслідки, коли важко відрізнити позитивне від негативного, добро від зла.

Моральний кодекс – це формальний виклад етичних і соціальних цінностей організації. Він покликаний донести до співробітників принципи, яких дотримується організація. Як правило, моральний кодекс фірми базується на заявлених принципах організації або в ньому викладається її політика. Заявлені принципи визначають цінності організації і загалом описують її обов'язки, якість продукції, відношення до працівників [1,3,4].

Висновки. Етика бізнесу, як відомо, виникла недавно, і до цього часу багато людей схильні до скептичного бачення наслідків поєднання теорії (чи тим більше практики) бізнесу з етикою як галуззю філософії. Проте, останнім часом ряд факторів призводить до зростаючого зацікавлення бізнесменів етичними питаннями.

Економічна етика – це сукупність норм поведінки підприємця, вимоги, запропоновані культурним суспільством для її стилю роботи, характеру спілкування між учасниками бізнесу, їх соціальному виглядом.

Це – адаптовані до практичних потреб бізнесмена відомості про етичні поняття, про моральні вимоги до стилю роботи та виглядом ділової людини.

Це – етика ведення переговорів з партнерами, етика складання документації, використання етичних методів конкуренції.

Економічна етика включає діловий етикет, що формується під впливом традицій і

прагнень певних сформованих історичних умов конкретної країни.

Діловий етикет – це норми, які регламентують стиль робіт, манеру спілкування між фірмами, імідж бізнесменів тощо. Етика підприємництва неспроможна виникнути за суб'єктивним бажанням. Її формування є складним і тривалим процесом. Умовами її формування є: політична й економічна свобода, сильна виконавча влада, стабільність законодавства, пропаганда, право.

Основними постулатами етичного кодексу підприємця є такі принципи[6]:

- переконання в корисності своєї праці як своєї, так й інших, суспільства в цілому;
- впевненість у тому, що, оточуючі його, бажають і вміють працювати;
- віра у бізнес, оцінка його як привабливої творчості;
- визнання необхідності конкуренції, але розуміння й необхідності співробітництва;
- повага до будь-якої власності, громадського руху;
- повага до професіоналізму, компетентності і законів;
- вважає цінними освіту, науку і техніку.

Список літератури

1. Теоретико- методологічні засади аналізу етики бізнесу [Електронний ресурс]. -Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_8.pdf
2. Етика бізнесу [Електронний ресурс].Режим доступу: <http://www.etika.in.ua/etika-i-biznes/>
3. Етика бізнесу як навчальна дисципліна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.lntu.info/book/fof/ippy/2015/15-12/page3.html>
4. Діловий етикет в менеджменті та в бізнесі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://stud24.ru/management/dloviy-etiket-v-menedzhment-ta/506567-2057609-page1.html>
5. Воронкова В.Г., Етика ділового спілкування: / Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А. // Навчальний посібник. - Львів: « Магнолія, 2006». -2009. -312 с.
6. Саєнко Г., Альохіна. Моральні стандарти на підприємстві // Стандартизація: методологія та практика. – 2005. -№6. –С. 19-23.

Annotation. *A large number of people and institutions, who try their hand in business, face problems after several successful operations to justify the concept of business ethics in modern terms. Objective: - to define the essence and the main purpose of ethics; to discover models of business ethics; to analyze the problems of ethics of business in modern conditions. to consider ethical standards in business organizations; understand the role and purpose of morality as one of the most important forms of normative regulation of human ; to understand the basic concepts and discover the principles of business communication and etiquette as a tool of ethical business conduct.*

In the official sector there is an international principle according to which the attitude of the person is determined by her rank or position she takes. In this sphere every individual is a representative of the firm, organization, even the state, and therefore etiquette rules require to treat her with respect, regardless of age or gender. A young man may be the head of a large firm and be a slave to age like his father. Therefore, business etiquette suggests that mingled those who takes the same position, say, in business or in politics.

The article analyzes the theoretical and methodological foundations of business ethics, defined theoretical and practical principles of business as a social phenomenon, approaches that focus of morality and business, approaches that reveal the understanding the models of business ethics in accordance with the social responsibility of business; factors to optimize the social and psychological climate in the community, environment manager self.

Keywords: *business ethics, morality, etiquette, social responsibility of business, business etiquette.*